

Uzasadnienie

W związku z dyspozycją §5 ust. 2 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespółonej administracji rządowej (Dz. U. Nr 222, poz. 1754), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, pismem z dnia 27 maja 2014 roku, znak: WOPN-PK.0211.1.2014.BG wystąpił do Ministra Środowiska o dokonanie kontroli zgodności z przepisami powszechnie obowiązującymi, a także zasadami rzetelności, zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 roku w sprawie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Myśliborskie PLH320014, zwanego dalej zarządzeniem. Minister Środowiska po dokonaniu kontroli stwierdził uchybienia i pismem z dnia 15 lipca 2015 roku, znak: DP-074-118/24442/14/JJ wniósł o zmianę zarządzenia we własnym zakresie.

Realizując proceduralne wymagania art. 28 ust. 3, ust. 4 i ust. 9 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (zwanej dalej ustawą OOS), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie zapewnił społeczeństwu, w tym zainteresowanym podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk gatunków ptaków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000, możliwość udziału w pracach związanych z opracowaniem projektu zmiany planu zadań ochronnych.

Informację o zamiarze przystąpienia do dokonywania zmiany planu zadań ochronnych podano do publicznej wiadomości obwieszczeniem z dnia 12.08.2015 r., znak PK.6320.18.2015.BG, poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 12 sierpnia 2015 r.,
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 14 sierpnia 2015 r. do 17 września 2015 r.,
- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim – NASZ DZIENNIK, opublikowane w dniu 17 sierpnia 2015 r.

Uwagi Ministra Środowiska, o których jest mowa powyżej, i które zainicjowały zmianę przedmiotowego zarządzenia, dotyczyły następujących kwestii:

1. W załączniku nr 5 do zarządzenia, w odniesieniu do przedmiotów ochrony 3140 twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic, 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki ze zbiorowiskami Nympheion Potamion, ustanowiono działanie ochronne polegające na poprzedzaniu przeznaczania dalszych terenów w obszarze Natura 2000 i jego bezpośrednim sąsiedztwie do zabudowy opracowaniem planu ochrony dla odpowiedniego fragmentu obszaru Natura 2000 i przyległych ekosystemów, ograniczeniu zabudowy i infrastruktury turystycznej, sportowej do terenów poza płatami siedlisk i innych użytków zielonych. Należy wskazać, że nie ma podstaw prawnych do ustanawiania działań ochronnych modyfikujących zagospodarowanie przestrzenne określonych gmin, w tym zobowiązujących do utrzymania obowiązujących postanowień dokumentów planistycznych. Ustawodawca w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 przewidział możliwość ingerencji w planowanie przestrzenne ale wyłącznie poprzez ustanawianie

określonych wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych i tylko w zakresie dotyczącym eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są one niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, o czym stanowi art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.). Dlatego też ustanawianie działań ochronnych ingerujących w zagospodarowanie przestrzenne należy uznać za niewłaściwe.

Sposób uwzględnienia uwagi: kwestionowane działanie zostało nieco zmodyfikowane, jednak zasadnicza treść merytoryczna została zachowana z uwagi na fakt, że zaplanowane w przedmiotowym działaniu środki ochronne są niezbędne w tym obszarze dla utrzymania nie pogorszonego stanu ochrony wrażliwych siedlisk przyrodniczych, jakimi są siedliska 3140 i 3150. Jak wynika z art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, podstawowym celem sporządzania i ustanawiania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jest utrzymanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Aby umożliwić realizację tego celu (wynikającego również z przepisów Dyrektywy Siedliskowej), ustawodawca przewidział możliwość określania w planie zadań ochronnych, rozmaitych działań ochronnych wskazując ich przykłady w art. 28 ust. 10 pkt 4. Użycie w tym punkcie przez ustawodawcę zwrotu „w szczególności” oznacza, że ustawodawca nie wyklucza możliwości planowania działań innych niż te, które zawierają się w pojęciach „ochrona czynna”, „monitoring stanu przedmiotów ochrony”, „monitoring realizacji celów...”, „uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony” i „uzupełnienie stanu wiedzy o uwarunkowaniach ochrony przedmiotów ochrony”. Zagospodarowywanie przestrzeni należy do czynników najsilniej, i na ogół nieodwracalnie ingerujących w środowisko przyrodnicze, a co gorsze – najczęściej wiąże się z równoległym występowaniem innych czynników negatywnie oddziałujących na siedliska przyrodnicze. Uwarunkowania prawne wynikające z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu dopuszczają możliwość zmiany sposobu użytkowania gruntów (w tym na cele budowlane) zarówno poprzez dokumenty o charakterze planistycznym (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego poprzedzony opracowaniem i uchwaleniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), jak i w drodze decyzji administracyjnej (decyzje o warunkach zabudowy i o ustaleniu inwestycji celu publicznego). Tym samym niewystarczające jest ujęcie środków ochronnych tylko w załączniku 6 PZO, ponieważ pozostaną one tylko wskazaniem do zmiany istniejących studiów i planów miejscowych, ale nie będą miały żadnej mocy, dopóki takie zmiany nie zostaną wprowadzone. Zapisy w załączniku 6 nie będą mieć też żadnej mocy względem decyzji o warunkach zabudowy. Sugerowane wykreślenie wskazanej części działania nr 5 znacznie pogorszyłoby reżim ochronny obszaru Natura 2000 Pojezierze Myśliborskie, co byłoby niezgodne z ustawową dyspozycją zawartą w art. 28 ust. 5, niedopuszczającą do zmiany planu zadań ochronnych „na niekorzyść przedmiotów ochrony”.

2. W załączniku nr 5 do zarządzenia w działaniach ochronnych o nr 20-38 nałożono na placówki naukowe i organizacje pozarządowe następujące obowiązki: wyszukiwania, inwentaryzacji i oceny stanowisk sójki gruboskorupowej w obszarze, zlecenia ekspertyz, oceny efektów przeprowadzonych zabiegów, monitoringu stanu określonych siedlisk przyrodniczych. W przedstawionych działaniach ochronnych w sposób nieprawidłowy określono podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie. W myśl art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.) w planie zadań ochronnych należy określić podmioty odpowiedzialne za wykonanie ustalonych działań ochronnych. W przedstawionym przepisie nie wskazano zamkniętego katalogu

podmiotów, na które mogą być nałożone obowiązki, wynikające z ww. ustawy. Nie oznacza to jednak zupełnej swobody w określaniu podmiotów zobowiązanych do realizacji działań wynikających z planu zadań ochronnych, ponieważ przy opracowywaniu tego dokumentu należy mieć również na uwadze inne unormowania powszechnie obowiązujące, w szczególności zasady i przepisy Konstytucji RP. Należy wskazać, iż zgodnie z konstytucyjną zasadą legalizmu, wynikającą z art. 7 Konstytucji RP, oraz wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 17 listopada 2011 r. (sygn. I FSK 88/11), jedynie ustawa może normować prawa i obowiązki obywateli. Z kolei w planie zadań ochronnych - akcie prawa miejscowego, w działaniach ochronnych m.in. na właścicieli i użytkowników gruntów, innych użytkowników lasów, Spółkę Wodną Szczecinek, właścicieli lasów niepaństwowych, placówki naukowe i organizację pozarządową, spółki z o.o., będące podmiotami prywatnymi, nałożono określone obowiązki. Przedstawione rozwiązanie należy uznać za niezgodne z konstytucyjnymi unormowaniami. Ponadto, stanowi ono przekroczenie delegacji ustawowej zawartej w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z której nie wynika możliwość uregulowania w planie zadań ochronnych sytuacji prawnej podmiotów prywatnych, w tym ich obowiązków. Warto dodać, że na zasadach określonych w art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dopuszczalne jest nakładanie obowiązków na właścicieli lub posiadaczy obszaru ale wyłącznie na podstawie umowy z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz w ściśle określonym zakresie oraz celu, m.in. dostosowania gospodarki rybackiej lub leśnej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000.

Sposób uwzględnienia uwagi: we wszystkich wskazanych działaniach, usunięto z kolumny „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie”, wszystkie wpisy dotyczące organizacji pozarządowych i placówek naukowych.

3. W załączniku nr 5 do zarządzenia ustanowiono działanie ochronne nr 6 polegające na zapewnieniu odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych lub kanalizacji, niedopuszczania do stosowania oczyszczalni przydomowych w obiektach sąsiadujących z jeziorami. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) sprawy usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należą do zadań własnych gminy, która sama decyduje o sposobie i terminie ich realizacji. Zobowiązanie gmin w działaniach ochronnych ustanowionych w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 do wykonywania określonych zadań własnych ogranicza ich ustawowe kompetencje. Ponadto, takie zadania nie znajdują podstawy prawnej w upoważnieniu ustawowym określającym zakres działań ochronnych, ustalony w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z powyższym przedstawione działania bezprawnie ingerują w prowadzoną przez gminę gospodarkę ściekową, określając sposób jej wykonywania.

Sposób uwzględnienia uwagi: treść kwestionowanego działania została w znacznym stopniu zmieniona, pozostawiono jednak wskazania dotyczące najbezpieczniejszych dla siedlisk przyrodniczych sposobów odprowadzania ścieków z terenów położonych w sąsiedztwie jezior. Wynika to z faktu, że zanieczyszczenie wód należy do najpoważniejszych czynników degradujących stan siedlisk 3140 i 3150, a jedynym sposobem przeciwdziałania jest wyeliminowanie lub przynajmniej istotne ograniczenie dopływu biogenów do wód. Ponieważ przydomowe oczyszczalnie nawet w teorii nie pozbawiają ścieków wszystkich biogenów, a w praktyce usuwają je tylko w niewielkim stopniu, zaplanowane w przedmiotowym działaniu środki ochronne są niezbędne w tym obszarze dla utrzymania niepogorszonego stanu ochrony wrażliwych siedlisk przyrodniczych, jakimi są siedliska 3140 i 3150. Jak wynika z

art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, podstawowym celem sporządzania i ustanawiania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jest utrzymanie lub przywrócenie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Aby umożliwić realizację tego celu (wynikającego również z przepisów Dyrektywy Siedliskowej), ustawodawca przewidział możliwość określania w planie zadań ochronnych, rozmaitych działań ochronnych wskazując ich przykłady w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody. Użycie w tym punkcie przez ustawodawcę zwrotu „w szczególności” oznacza, że ustawodawca nie wyklucza możliwości planowania działań innych niż te, które zawierają się w pojęciach „ochrona czynna”, „monitoring stanu przedmiotów ochrony”, „monitoring realizacji celów...”, „uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony” i „uzupełnienie stanu wiedzy o uwarunkowaniach ochrony przedmiotów ochrony”. Sugerowane wykreślenie wskazanej części działania nr 5 znacznie pogorszyłoby reżim ochronny obszaru Natura 2000 Pojezierze Myśliborskie, co byłoby niezgodne z ustawową dyspozycją zawartą w art. 28 ust. 5, niedopuszczającą do zmiany planu zadań ochronnych „na niekorzyść przedmiotów ochrony”. Ponadto, wskazanie najwłaściwszego dla chronionych siedlisk przyrodniczych sposobu unieszkodliwiania ścieków jest - poprzez ukierunkowanie, ułatwieniem dla wójtów, burmistrzów i prezydentów podejmujących rozstrzygnięcia w zakresie lokalizacji tego typu przedsięwzięć, tym bardziej, że każdy z nich jest także organem ochrony przyrody (art. 91 ustawy o ochronie przyrody) ustawowo zobligowanym do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska. Być może z tego powodu przedstawiciele żadnej z gmin znajdujących się na terenie tego obszaru Natura 2000 nie wyrażali sprzeciwu do dotychczasowej treści działania. Wskazany w projekcie planu sposób postępowania pozwala też na uniknięcie naruszeń prawa określonych w art. 33 ustawy o ochronie przyrody.

4. W załączniku nr 5 do zarządzenia, dla przedmiotu ochrony 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, ustanowiono działanie ochronne nr 16 polegające na nietworzeniu nowych urządzeń melioracji szczegółowej oraz rezygnacji z odmulniania istniejących w obrębie płątów mechowisk i ich bezpośrednim sąsiedztwie. Przedstawione działania faktycznie stanowią zakazy. W planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 nie powinno się zamieszczać zakazów określonego działania. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. zabrania się, co do zasady, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w szczególności pogorszyć stan siedlisk, wpłynąć negatywnie na gatunki, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami. W związku z powyższym, należy stwierdzić, że ogólnie określone zakazy w obszarze Natura 2000 wynikają z mocy prawa. Ponadto, skoro w delegacji ustawowej do ustanowienia ww. aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nich zakazów, to takie działanie stanowi przekroczenie delegacji ustawowej.

Sposób uwzględnienia uwagi: usunięto treść kwestionowanego działania, jednak z uwagi na kluczowe znaczenie zapewnienia odpowiednich warunków wodnych płątom siedliska, proponuje się działanie o treści: „Poprawa stanu uwodnienia mechowisk poprzez sukcesywne zamykanie sieci melioracyjnej w drodze dopuszczania do naturalnych procesów zamulania i zarastania rowów znajdujących się w obrębie mechowisk i w otoczeniu płątów siedliska (do 50 m), za wyjątkiem przeciwdziałania sytuacjom zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia. W przypadku, gdy wyniki monitoringu wykazą niewystarczającą skuteczność działania, zaplanowanie i realizacja zastawek na rowach. Działanie ciągłe”.

5. W załączniku nr 5 do zarządzenia, w odniesieniu do przedmiotów ochrony 3140 twardowodne oligo- i

mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic, 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki ze zbiorowiskami Nympheion Potamion, ustanowiono działanie ochronne polegające na tym, że w przypadku produkcji nawozów naturalnych lub kiszzonek należy je gromadzić z wykorzystaniem bezpiecznych dla środowiska urządzeń gromadzenia o pojemności >6-miesięcznej produkcji. Przedstawione działania faktycznie określają warunki realizacji przyszłych inwestycji oraz działań i nie można ich uznać za działania ochronne, które ustanawiają zadania mające prowadzić do ochrony przedmiotów ochrony. W związku z powyższym nie można takich zadań ustanawiać w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Sposób uwzględnienia uwagi: kwestionowany fragment działania ochronnego nr 7 (obecnie nr 6) został usunięty. Pozostałą część działania ochronnego zmodyfikowano w następujący sposób: „Program ograniczający eutrofizację ze źródeł rolniczych obejmujący coroczne sporządzanie bilansu azotu, planu nawożenia oraz rejestru nawożenia dopuszczający nawożenie w okresie od kwietnia do września. Pozostawianie stref nieużytkowanych rolniczo o szerokości co najmniej 5 m od wszystkich oczek wodnych, cieków i rowów, oraz stref wyłączonych z nawożenia o szerokości co najmniej 20 m od oczek wodnych, cieków i rowów. Działanie ciągłe.”

6. W załączniku nr 5 do zarządzenia, dla przedmiotu ochrony 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, ustanowiono działanie ochronne polegające na likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci i gruzu w możliwie krótkim terminie od dnia wejścia w życie niniejszego zarządzenia. Przedstawione działania stanowią powtórzenie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 z późn. zm.). Dany przepis przewiduje, iż posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego ich usunięcia z miejsca nieprzeznaczonego do składowania lub magazynowania. Konsekwencją niepodjęcia ww. zadań, co do zasady, jest nakazanie posiadaczowi odpadów w drodze decyzji, wydanej przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, ich usunięcie. Zgodnie z § 118 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r. Nr 100, poz. 908) w rozporządzeniu nie powtarza się przepisów innych aktów normatywnych. Przepis ten, w związku z § 143 ww. rozporządzenia, ma odpowiednie zastosowanie do aktów prawa miejscowego. W związku z tym planach zadań ochronnych, które są aktami prawa miejscowego, nie powinno się powtarzać przepisów ustawowych.

Sposób uwzględnienia uwagi: usunięto kwestionowane działanie, w związku z czym przesunięciu o 1 pozycję uległa cała dalsza numeracja działań.

7. W załączniku nr 6 do zarządzenia, dla wszystkich wymienionych w tym załączniku dokumentów planistycznych ustanowiono wskazanie do zmian polegające na poprzedzeniu rozwoju zabudowy i infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Natura 2000 pełną procedurą oceny oddziaływania na środowisko lub oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 z uwzględnieniem oddziaływania skumulowanego. Należy wskazać, że wprowadzenie przedstawionych wskazań do zmian do dokumentów planistycznych prowadziłyby do powtórzenia lub modyfikacji przepisów ustawowych w aktach prawnych, w szczególności do bezprawnej modyfikacji procedury ocen oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Warto dodać, że procedura ocen oddziaływania na obszar Natura 2000 została normatywnie określona w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w szczególności w jej art. 96 ust. 1. Dlatego nie powinno się bezpodstawnie w nią ingerować poprzez

m.in. wyznaczanie a priori inwestycji, dla których wymagane będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

Sposób uwzględnienia uwagi: usunięto kwestionowane fragmenty dotyczące ocen oddziaływania na środowisko.

8. W § 8 zarządzenia wskazano, iż akt wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego. Należy wskazać, iż nie ma potrzeby wyszczególniania miejsca ogłoszenia aktu, ponieważ wynika ono z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.).

Sposób uwzględnienia uwagi: w aktualnie procedowanym projekcie zarządzenia nie podano już miejsca ogłoszenia aktu.

Poza wymienionymi wyżej poprawkami wynikającymi z uwag Ministra Środowiska, wprowadzono następujące zmiany:

- w działaniach nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 19, 20, 21, 26-37 urealniono planowane terminy ich realizacji;
- w działaniach nr 12 i 13 poprawiono wpis dotyczący działań obligacyjnych i pakietów wsparcia finansowego;

Zgodnie z art. 28 ust. 3 i ust. 9 ustawy o ochronie przyrody, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie kontynuował zapewnienie zainteresowanym podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, możliwości udziału w pracach związanych z opracowywaniem projektu zmiany planu zadań ochronnych, poprzez powiadomienie ich o możliwości zgłaszania uwag oraz wniosków do przygotowanego projektu zmiany zarządzenia w sprawie PZO (zawiadomienie z dnia 19 maja 2016 r., znak WOPN-ON.6320.4.2016.RCH, WOPN-ON.6320.5.2016.RCH, WOPN-ON.6320.10.2016.RCH).

W wyniku tego etapu procedury 5 podmiotów zgłosiło 21 uwag i wniosków. Ich zestawienie wraz z informacją w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę oraz w jakim zakresie zostały uwzględnione, zawarto w poniższej tabeli.

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
1	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Informacja o zmianie numeracji wydzieleń wymienionych w załączniku nr 5 do zarządzenia, w związku z wejściem w życie nowego Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Myslibórz na lata 1016 – 2025.	Uwaga została uwzględniona poprzez wprowadzenie stosownych poprawek w oznaczeniach wydzieleń (działanie nr 18, kolumna – obszar wdrażania).
2	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Uwaga do działania nr 1 dotyczącego usunięcia nasadzeń, młodych drzew oraz krzewów w obrębie zarastających płatów siedlisk 6410 i 6510: <i>Co z powierzchniami referencyjnymi, rezerwatami, użytkami ekologicznymi?</i>	W obowiązującym PZO jako obszar wdrażania tego działania wskazane zostały tylko płyty siedlisk znajdujące się przy jeziorach Chtop, Łubie, Sitno Wielkie, Będzin i Jezierzycza. Żądna ze wskazanych lokalizacji nie dotyczy rezerwatów i użytków ekologicznych, ani powierzchni referencyjnych, które wyznaczone zostały w obrębie siedlisk leśnych.
3	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Uwaga do działania nr 2 dotyczącego odslonięcia i poszerzenia luk w obrębie zalesionych i zarosniętych płatów siedliska 7210*: <i>Co z powierzchniami referencyjnymi, rezerwatami, użytkami ekologicznymi?</i>	W obowiązującym PZO jako obszar wdrażania tego działania wskazane zostały tylko zarastające marzycowiska przy jeziorze Sitno Wielkie, a więc działanie dotyczy tylko działek ewidencyjnych nr 42 i 160 obrębu Sitno. Żądna ze wskazanych lokalizacji nie dotyczy rezerwatów przyrody ani powierzchni referencyjnych. Część wskazanych powierzchni na działce nr 42 znajduje się na terenie użytku ekologicznego, jednak ten fakt nie stoi na przeszkodzie wykonywaniu działań ochronnych (zgodnie z art. 45 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody, zakazy wprowadzone w stosunku do użytków ekologicznych nie dotyczą prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody). uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody).
4	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Uwaga do działania nr 3 dotyczącego usunięcia części drzew oraz krzewów z powierzchni siedliska 7210* oraz eksperymentalnego koszenia części płatów siedliska (kłociowisk marzycowisk): <i>Co z powierzchniami referencyjnymi, rezerwatami, użytkami ekologicznymi?</i>	Część płatów siedliska przewidzianych do realizacji działania znajduje się na terenie rezerwatu przyrody, a część na terenie użytku ekologicznego, jednak ten fakt nie stoi na przeszkodzie wykonywaniu działań ochronnych (zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie przyrody, zakazy obowiązuje na terenie rezerwatu przyrody nie dotyczą wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych, a zgodnie z art. 45 ust. 2 pkt 1 tej samej ustawy, zakazy wprowadzone w stosunku do użytków ekologicznych nie dotyczą prac wykonywanych na potrzeby ochrony po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody).
5	Nadleśnictwo Myslibórz	Uwaga do działania nr 4 dotyczącego ręcznego wykaszania płatów siedliska 7230: <i>Co z powierzchniami referencyjnymi, rezerwatami, użytkami ekologicznymi?</i>	W obowiązującym PZO jako obszar wdrażania tego działania wskazane zostały tylko płyty mechowisk znajdujące się przy jeziorach

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
	(06.06.2016)	nymi?	Lubie i Sitno Wielkie. Żadna ze wskazanych lokalizacji nie dotyczy rezerwatów i użytków ekologicznych, ani powierzchni referencyjnych, które wyznaczone zostały w obrębie siedlisk leśnych.
6	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Uwaga do działań nr 1-4: wykreślenie z ostatniej kolumny wskazania właścicieli i posiadaczy gruntów jako odpowiedzialnych za wykonanie działań.	Uwaga nie została uwzględniona, ponieważ nie znajdujemy podstaw do usunięcia wskazanych podmiotów. Zgodnie z obowiązującym zapisem PZO, za realizację wskazanych działań, oprócz RDOŚ odpowiedzialni są właściciele lub posiadacze gruntów (na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego - zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.
7	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Uwaga do działania obligatoryjnego w pozycji nr 11 dotyczącego użytkownika siedliska 6510: w ewidencji SILP wydzielenie 333Af wg nowego Planu urządzenia lasu na lata 2016-2025 jest opisane jako nieużytek (bagno) – usunąć zapis.	Działanie nr 11 dotyczy użytkownika kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego wszystkich płatów siedliska 6510 znajdujących się w obszarze Natura 2000. Fakt, że wskazane wydzielenie 333Af jest opisane w ewidencji SILP jako nieużytek (bagno) nie może stanowić podstawy do wykreślenia z planu zadań ochronnych wskazanego działania obligatoryjnego. Ponadto, w załączniku nr 3 do Programu ochrony przyrody, będącego integralną częścią PUL dla Nadleśnictwa Myslibórz na lata 2016-2025, wydzielenie 333Af zostało opisane jako siedlisko 6510.
8	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Uwaga do działania nr 12 dotyczącego kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego użytkownika siedliska 6410: dodać z wyłączeniem wydzielenia na użytkach ekologicznych, rezerwatach, bagnach, Ls.	Zgodnie z ustaleniem zawartym w kolumnie „obszar wdrażania” realizacja tego działania została przewidziana dla wszystkich płatów łąk trzęślicowych w obszarze Natura 2000, niezależnie od tego czy znajdują się na terenie rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, czy na terenie użytków gruntowych oznaczonych w ewidencji jako bagno lub Ls. Istotna jest tylko obecność siedliska 6410 w danym miejscu i jego stan ochrony. Nie znajdujemy podstaw do planowania proponowanych wyłączeń.
9	Nadleśnictwo	Uwaga do działania nr 16 dotyczącego stref ekotonowych w siedliskach:	Ewentualna zmiana treści działania ochronnego we wskazywany sposób

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
	Myslibórz (06.06.2016)	9130, 9160, 91E0, 91F0: propozycja zmiany treści działania na następującą: <i>Pozostawianie, podczas rębni zupełnych zadrzewień i zakrzaceń w istniejącym naturalnie wykształconym okrąжку wokół jezior oraz oczek wodnych i bagienek o powierzchni powyżej 1 ha.</i>	nie spełniałyby wymogów art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, który mówi, że <i>Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.</i> Istotą działania w obecnym brzmieniu jest rzeczywiste zachowanie stref buforowych w buczynach, grądach i łęgach znajdujących się w sąsiedztwie oczek wodnych, torfowisk i źródlisk, będących siedliskami przyrodniczymi lub siedliskami przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000, kształtujących się w sposób spontaniczny i nie przekształcanych poprzez wykonywanie w nich cięć rębnych. Definicja „oczka wodnego” zawarta jest w art. 4 pkt 10 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (oczka wodne – naturalne źródła i źródła wodne o powierzchni do 1 ha, niepodlegające klasyfikacji gleboznawczej). Określenie „bagienka” zastąpiono bardziej jednoznacznymi określeniami „torfowiska” i „źródła”. Działanie dotyczy tylko tych stref ekotonowych, które znajdują się na styku siedlisk 9130, 9160 i 91E0 oraz źródlisk, z płacami siedlisk: 9130, 9160, 91E0 i 91F0. Takich stref ekotonowych jest niewiele w obszarze, więc nie powinny stanowić uciążliwości dla gospodarki leśnej. Ponadto, treść działania w dotychczasowym brzmieniu jest zadaniem wskazanym do obligatoryjnego stosowania w Programie ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Myslibórz na lata 2016-2025.
10	Nadleśnictwo Myslibórz (06.06.2016)	Uwaga do działania nr 17 dotyczącego pozostawiania martwych drzew wydzielających się naturalnie w siedliskach: 9130, 9160, 91E0, 91F0: propozycja zmiany treści działania na następującą: <i>Kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawienie martwego drewna oraz starych i obumierających dziuplastych drzew z dopuszczeniem interwencji:</i> a) <i>polegającej na powalaniu martwych drzew w pobliżu dróg oraz miejsc przebywania ludności.</i>	Ewentualna zmiana treści działania ochronnego we wskazywany sposób nie spełniałyby wymogów art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, który mówi, że <i>Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.</i> Celem działania ochronnego w dotychczasowym brzmieniu jest rzeczywista poprawa stanu leśnych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, poprzez zapewnienie możliwie szybkiego uzupełnienia niedoborów martwego drewna. Wprowadzenie proponowanej zmiany dopuszczającej usuwanie martwych drzew „w pobliżu miejsc przebywania ludności”, byłoby dopuszczeniem usuwania martwych drzew w całym obszarze (lasy są powszechnie dostępne). Ponadto, treść działania w dotychczasowym brzmieniu jest zadaniem wskazanym do obligatoryjnego stosowania

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
11	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie (06.06.2016)	<p>Uwaga dotyczy działania nr 16 (Pozostawianie, podczas wszystkich cięć rębnych: strefy ekotonowej...) – zapis utworzenia prowadzenie gospodarki leśnej. Problemem jest sama interpretacja zapisów w zarządzeniu: oczka wodne i bagienka. Propozycja zapisu: „Kształtowanie stref ekotonowych o szerokości ok. 1-2 wysokości drzewostanu wzdłuż naturalnych zbiorników wodnych, rzek, źródlisk oraz bagien, torfowisk (stanowiących siedliska przyrodnicze) o powierzchni powyżej 1 ha, nieużytkowane rębniami zupełnymi”</p>	<p>w Programie ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Myślibórz na lata 2016-2025.</p> <p>Uwagę uwzględniono częściowo poprzez zastąpienie określenia „bagienek”, bardziej jednoznacznymi określeniami „torfowisk” i „źródlisk”. Definicja „oczka wodnego” zawarta jest w art. 4 pkt 10 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (oczka wodne – naturalne śródpolne i śródleśne zbiorniki wodne o powierzchni do 1 ha, niepodlegające klasyfikacji gleboznawczej). Działanie dotyczy tylko tych stref ekotonowych, które znajdują się na styku siedlisk 3140, 3150, 7210 i źródlisk z płatami siedlisk: 9130, 9160, 91E0 i 91F0. Takich stref ekotonowych jest niewiele w obszarze, więc nie powinny stanowić uciążliwości dla gospodarki leśnej. Ewentualna zmiana pozostałej treści działania ochronnego we wskazany sposób nie spełniałaby wymogów art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, który mówi, że <i>Plan zadań ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000</i>. Istotą działania w obecnym brzmieniu jest rzeczywiste zachowanie stref buforowych w buczynach, grądach i łęgach znajdujących się w sąsiedztwie wodnych i torfowiskowych siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, kształtujących się w sposób spontaniczny i nie przekształcanych poprzez wykonywanie w nich cięć rębnych. Ponadto, treść działania w dotychczasowym brzmieniu jest zadaniem wskazanym do obowiązywania w Programie ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Myślibórz na lata 2016-2025.</p>
12	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie (06.06.2016)	<p>Uwaga dotyczy działania nr 17 (Pozostawiać w lesie martwe drzewa wydziałające się naturalnie...): Zapis powoduje utrudnienia w gospodarce leśnej. Problemem jest sama interpretacja zapisów w zarządzeniu: pozostawiać w lesie martwe drzewa wydziałające się naturalnie (obumierające, wiatrowały, wiatrołomy), a także okazałe stare drzewa tzw. biocenotyczne (dziuplaste z próchniskami, zagubione). Nie każde drzewo martwe, stare i obumierające można pozostawić, nie wszystkie wiatrowały i wiatrołomy oraz drzewa obumierające. Zapis budzi duże kontrowersje. Propozycja zapisu: „Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, zgodnie z zapisami Instrukcji</p>	<p>Ewentualna zmiana treści działania ochronnego we wskazany sposób nie spełniałaby wymogów art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, który mówi, że <i>Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000</i>. Celem działania ochronnego w dotychczasowym brzmieniu jest rzeczywista poprawa stanu leśnych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, poprzez zapewnienie możliwie szybkiego uzupełnienia niedoborów martwego drewna. Wynika z tego z faktu, że stan zdecydowanej większości płatów leśnych siedlisk przyrodniczych został oceniony jako zły (U2) głównie z powodu</p>

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
13	ENEA Operator (06.06.2016)	Informacja o braku uwag.	Brak potrzeby wprowadzania zmian.
14	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie (06.06.2016)	W tabeli „działania ochronne...” należy zawrzeć uwagę ogólną (np. w postaci odnośnika do nagłówka kolumny „Działania ochronne”: „Proponowane działania nie mogą blokować uprawnień dyrektora RZGW związanych z ochroną przeciwpowodziową, w tym uprawnień opisanych w art. 88 litera l ust. 7 ustawy Prawo Wodne”.	Uwagę uwzględniono poprzez dodanie do nazwy bloku działań dotyczących utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania przypisu „2)” o treści: „W sytuacji gdy nie jest możliwe inne rozwiązanie, zaplanowane działania nie mogą blokować uprawnień dyrektora RZGW związanych z ochroną przeciwpowodziową, w tym uprawnień opisanych w art. 88 litera l ust. 7 pkt 7 ustawy Prawo Wodne”.
15	Klub Przyrodników (06.06.2016)	Cyt.: 1. Zgodnie z art. 28 ust 5 zdanie ostatnie ustawy o ochronie przyrody, plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. Ustawodawca przyjął, że plan zadań ochronnych sporządza się na czas określony, a przed upływem tego czasu można go zmienić w okolicznościach określonych ustawą. Intencją takiego zapisu była ochrona trwałości ustanowionego planu. W naszej ocenie, przepis ten uniemożliwia dokonanie zmiany planu zadań ochronnych z innych przyczyn, jak również ujęcie w zarządzeniu zmieniającym zmian wynikających z innych przyczyn. Ewentualnie, dopuszczalna mogłaby być zmiana mająca na celu usunięcie takich wad prawnych zmieniających miejscowego, które mogłyby prowadzić do jego uchylecia. Niedopuszczalne są jednak inne zmiany. W szczególności, w świetle delegacji ustawowej, nie-dopuszczalne są zmiany, które osłabiłyby ochronę siedlisk przyrodniczych.	Uwagę przyjęto do wiadomości. Zdaniem tutejszego organu, projektowane obecnie zmiany planu zadań ochronnych, po uwzględnieniu części zgłoszonych w ramach konsultacji roboczych uwag, nie powinien przyczynić się do pogorszenia reżimu ochronnego obszaru Natura 2000 Pojezierze Mysłiborskie.

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
		<p>czych lub gatunków.</p> <p>Znane nam jest odmienne stanowisko GDOŚ, który w ślad za Departamentem Prawnym MS uważa, iż PZO może być zmieniony także z innych powodów, w szczególności może być uchylony przez sąd administracyjny z powodu niezgodności z prawem lub uchylony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Środowiska w trybie nadzoru, z czego ma wynikać że może być także zmieniony przez RDOŚ który go wydał. Stanowiska tego nie mogą jednak podzielić. Zacytowane przez nas wyżej przepisy ustawy o ochronie przyrody stanowią <i>lex specialis</i> wobec ogólnych przepisów uprawniających organ właściwy do ustanowienia aktu prawa miejscowego również do uchylenia tego aktu, wprowadzony właśnie w celu ochrony trwałości raz ustanowionego planu przed zmianami pod wpływem rozmaitych nacisków. Oczywiście, plan może być uchylony z powodu sprzeczności z prawem przez sąd lub przez Prezesa Rady Ministrów – jednak, przesłanką do jego zmiany nie może być tylko rzekoma sprzeczność z prawem, będąca wyłącznie poglądem Departamentu Prawnego Ministerstwa Środowiska, który nie został zweryfikowany ani przez sąd, ani przez Prezesa Rady Ministrów. Zagrożenia uchyleciem PZO przez Prezesa Rady Ministrów nie można uznać za „potrzebę ochrony gatunków i siedlisk”, przede wszystkim na brak związku z potrzebami ochrony gatunków i siedlisk, zwłaszcza w sytuacjach, w których wątpliwe jest, czy Prezes Rady Ministrów uznałby argumenty prawne Ministra Środowiska i zdecydowałby się na uchylenie aktu.</p> <p>Proponowane zmiany PZO dla rozważanego obszaru Natura 2000 znacznie pogorszą reżim ochrony obszaru i z tego powodu są niezgodne z dyspozycją ustawową, zakazującą zmiany planu zadań ochronnych „na niekorzyść przedmiotów ochrony”.</p>	
16	Klub Przyrodników (06.06.2016)	<p>Cyt. : 2. W tym obszarze rzeczywiście niezbędne są środki ochronne polegające na ograniczeniach w zagospodarowaniu przestrzennym.</p> <p>Jeżeli z przyczyn legislacyjnych nie jest możliwe wiążące wprowadzenie takich środków w PZO, to wnosimy o wskazanie potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru, w którym będzie można określić „warunki odtworzenia lub utrzymania właściwego stanu przedmiotów ochrony”, odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>Niewystarczające jest ujęcie tych środków tylko w załączniku 6 PZO, ponieważ wówczas pozostaną tylko wskazaniem do zmiany istniejących studiów i</p>	<p>Zdaniem tut. organu, zapisy zawarte w planie zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru są wystarczające dla skutecznej ochrony siedlisk i gatunków, dla ochrony których został on powołany. Należy pamiętać, iż cały plan zadań tworzy spójną całość, gdzie każdy z załączników odgrywa ważną rolę w zapewnieniu trwałości właściwego stanu przedmiotów ochrony. Tym samym, dobrze zdiagnozowane i określone zagrożenia, wraz z zaplanowanymi działaniami ochronnymi oraz wskazaniami planistycznymi, stanowią skuteczne narzędzie do zarządzania obszarem gwarantującym zachowanie jego jakości. Pamiętać należy także, iż pojawiające się zagrożenia (m.in. roz-</p>

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
17	Klub Przyrodników (06.06.2016)	<p>planów zagospodarowania przestrzennego, ale nie będą miały żadnej mocy, dopóki takie zmiany nie zostaną dokonane. W szczególności, zapisy w załączniku nr 6 nie będą miały żadnej mocy względem decyzji o warunkach zagospodarowania terenu.</p> <p>Cyt.: 3. W tym obszarze rzeczywiście niezbędne są środki ochronne polegające na zapewnieniu odprowadzenia ścieków do szpitalnych zbiorników bezodpływowych lub kanalizacji, niedopuszczania do stosowania oczyszczalni przydomowych w obiektach sąsiadujących z jeziorami.</p> <p>Jeżeli z przyczyn legislacyjnych nie jest możliwe wiążące wprowadzenie takich środków w PZO, to wnosimy o wskazanie potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru, w którym będzie można określić „warunki odtworzenia lub utrzymania właściwego stanu przedmiotów ochrony”, odnoszące się do gospodarki wodno-ściekowej.</p>	<p>wój zabudowy rekreacyjnej na jeziorami), będą weryfikowane na etapie procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, także stanowiącej jeden z elementów narzędzi służących ochronie obszarów cennych przyrodniczo (ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz. U. 2016, poz. 353 z późn. zm.), jak również podlegają przepisom ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a w szczególności art. 33 (Dz. U. 2015, poz. 1651 z późn. zm.).</p> <p>Treść działania nr 5 zmieniono na następującą: „Zapobiegnięcie pogorszeniu stanu siedlisk przyrodniczych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyeliminowanie sphywu zanieczyszczeń do wód jeziora poprzez zapewnienie odprowadzenia ścieków do szpitalnych zbiorników bezodpływowych lub kanalizacji; - utrzymanie dostępu do jeziora w miejscach obecnie zorganizowanych, przy zachowaniu roślinności strefy brzegowej jezior na pozostałych odcinkach; <p>Działanie ciągłe.</p>
18	Klub Przyrodników (06.06.2016)	<p>Cyt.: 4. W tym obszarze dla przedmiotu ochrony 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, niezbędne są środki ochronne polegające na nietworzeniu nowych urządzeń melioracji szpitalnej oraz rezygnacji z odmulaniania istniejących w obrębie płatów mechowisk i ich bezpośrednim sąsiedztwie.</p> <p>Zdaniem RDOŚ, powtarzanym za Ministrem Środowiska: „Przedstawione działania stanowią faktycznie zakazy. W pzo nie powinno się zamieszczać zakazów określonego działania”.</p> <p>Teza taka jest jednak wątpliwa. W szczególności, w świetle systemowej interpretacji prawa, nie mogą podzielić opinii RDOŚ i Ministra w tej sprawie. W systemie prawa istnieje przepis art 37 ust 2, a także specyficzne przepisy dotyczące minimalnych norm dla rolników – mówiące wyraźnie o „podjęciu działań niezgodnych z planem zadań ochronnych”. Z istnienia takich przepisów wynika, że w intencji ustawodawcy PZO może określać, jakie działania są z nim „niezgodne” (inaczej przepisy te nie miałyby przecieć sensu), czyli de facto skutkować zakazem określonych działań. Podstawa prawna takiego zakazu istnieje wówczas w art 33 ustawy o ochronie przyrody, co jest zgodne</p>	<p>Uwagę uwzględniono częściowo. Zmieniono treść działania na następującą: <i>Poprawa stanu uwodnienia mechowisk poprzez sukcesywne zamykanie sieci melioracyjnej w drodze dopuszczania do naturalnych procesów zamulania i zarastania rowów znajdujących się w obrębie mechowisk i w otoczeniu płatów siedliska (do 50 m), za wyjątkiem przeciwdziałania sytuacjom zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia. W przypadku, gdy wyniki monitoringu wykazują niewystarczającą skuteczność działania, zaplanowanie i realizacja zastawek na rowach.</i> Dodatkowa modyfikacja treści działania nr 14 powinna poprawić skuteczność działania nr 15: „Zainicjowanie kontroli legalności i prawidłowości wykonania znacznych pogłębień rowów melioracyjnych w zlewni bezpośredniej jeziora Sino Wielkie. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, podjęcie działań przywracających właściwe uwodnienie siedlisk. W pierwszej połowie okresu obowiązywania PZO.”</p>

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
19	Klub Przyrodników (06.06.2016)	<p>z wymogiem wprowadzania zakazów wyłącznie ustawą. Zwracam także uwagę, że w systemie prawa funkcjonuje wiele innych rozporządzeń wprowadzających zakazy, np. rozporządzenie przeciwpożarowe.</p> <p>Uważam więc, że w/w zapisy powinny w całości pozostać w PZO.</p> <p>Jeżeli natomiast miałyby zostać usunięte, to wnosimy o wskazanie potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru, w którym będzie można określić „warunki odtworzenia lub utrzymania właściwego stanu przedmiotów ochronny”, odnoszące się do gospodarki wodnej, sposobów utrzymywania wód i urządzeń wodnych, gospodarki rolnej i leśnej itp.</p> <p>Cyt.: 5. W tym obszarze rzeczywiście niezbędne są środki ochronne polegające na ograniczeniach nawożenia i przechowywania nawozów.</p> <p>Jeżeli z przyczyn legislacyjnych nie jest możliwe wiążące wprowadzenie takich środków w PZO, to wnosimy o wskazanie potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru, w którym będzie można określić „warunki odtworzenia lub utrzymania właściwego stanu przedmiotów ochronny”, odnoszące się do gospodarki rolnej.</p>	<p>Treść działania w obecnej postaci zawiera ograniczenia w zakresie stosowania nawozów w zlewniach jezior będących siedliskami przyrodniczymi, natomiast dopuszczalne sposoby gromadzenia i przechowywania nawozów regulowane są przepisami ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2015 r. ze zm.).</p>
20	Klub Przyrodników (06.06.2016)	<p>Cyt.: 6. Rozwój zabudowy i infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Natura 2000 powinien być wyeksponowany jako zagrożenie dla przedmiotów ochrony, wraz z poszerzonym opisem – tak, by nie było wątpliwości, że wszystkie przedsięwzięcia przewidujące taki rozwój powinny być uznane za wymagające oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.</p>	<p>Wprowadzono stosowne uzupełnienia w załączniku nr 3 do zarządzenia. W obecnym projekcie, dla siedlisk 3140 i 3150 dodano jako zagrożenia istniejące:</p> <p>„E01.03 Rozwój zabudowy rekreacyjnej i siedliskowej na brzegach jezior i związane z tym konsekwencje (wydeptywanie roślinności brzegowej, niszczenie roślinności ramienicowej i wzrost trofii wskutek zwiększonej presji na użytkowanie jezior).</p> <p>E01.04 Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej zarówno w granicach obszaru Natura 2000, jak i w jego najbliższym sąsiedztwie (zagrożenie szczególnie istotne ze względu na stosunkowo niewielką powierzchnię obszaru i przebieg granic w bliskiej odległości od wrażliwych siedlisk).”</p> <p>Również w odniesieniu do skójki gruboskorupowej przeniesiono z zagrożeń potencjalnych do istniejących i rozszerzono opis zagrożenia E01.03. Jego obecna treść brzmi następująco: „Zabudowa rekreacyjna i siedliskowa brzegów jezior Grochacz i Chłop (zarówno w obszarze Natura 2000, jak i poza jego granicami) i związane z tym konse-</p>

Lp.	Podmiot Zgłaszający/ data	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
22	Klub Przyrodniczy (06.06.2016)	<p>Cyt. 7. Działania obligatoryjne w stosunku do siedlisk przyrodniczych będących częścią gospodarstwa rolnego nie zawsze powinny obejmować użytkowanie kośne, pastwiskowe i kośno-pastwiskowe. Dla niektórych typów siedlisk właściwe jest tylko użytkowanie kośne, a dla niektórych – tylko pastwiskowe; działania obligatoryjne powinny to odzwierciedlać.</p> <p>Znane jest nam wprawdzie odmienne stanowisko GDOŚ, powtarzane za ARiMR, że działania obligatoryjne zawsze powinny obejmować wszystkie trzy rodzaje użytkowania, bo w przeciwnym razie rolnik byłby pod kątem ich przestrzegania kontrolowany i w razie nieprzestrzegania mógłby zostać ukarany. Stanowisko to jest jednak absurdalne - właśnie po to określają się te działania, by rolnik był pod kątem ich przestrzegania kontrolowany.</p>	<p><i>kwencje (wydeptywanie roślinności brzegowej, niszczenie roślinności wodnej i wzrost trofii zwiększonej presji na użytkowanie jezior)."</i></p> <p>W przypadku siedliska 6510 użytkowanie kośno-pastwiskowe i pastwiskowe jest dopuszczalnym sposobem gospodarowania, który nie powinien pogorszyć stanu siedliska, a wręcz może doprowadzić do zwiększenia bogactwa gatunkowego runi. Żeby wyeliminować ryzyko zbyt intensywnego użytkowania, wskazano w działaniu na obowiązek użytkowania ekstensywnego. Analogiczne uzupełnienie wprowadzono do działania dotyczącego siedliska 6410, przy czym tu sposób ekstensywnego użytkowania ograniczony jest do użytkowania kośnego i kośno-pastwiskowego. Użytkowanie kośno-pastwiskowe będzie polegało w tym przypadku na incydentalnym wypasie uzupełniającym po koszeniu.</p>

Po zakończeniu etapu opracowywania kolejnego projektu zmiany zarządzenia w sprawie PZO, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, wykonując dyspozycję określoną przepisem art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 39 ustawy OOS, obwieszczeniem z dnia 25 października 2016 r., znak: WOPN-ON.6320.10.2016.RCh, podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do konsultacji społecznych sporządzonego projektu zarządzenia zmieniającego plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Myśliborskie, zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Treść obwieszczenia została podana do publicznej wiadomości poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 27 października 2016 r.,
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 25 października 2016 r. do 28 listopada 2016 r.,
- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim – KURIER SZCZECIŃSKI, opublikowane w dniu 27 października 2016 r.,
- rozesłanie pocztą tradycyjną oraz elektroniczną do wszystkich urzędów gmin i starostw, a także do innych podmiotów związanych z przedmiotowym obszarem Natura 2000.

Na etapie procedury konsultacji społecznych, wpłynęło 5 pism zawierających 17 uwag i wniosków ze strony następujących podmiotów: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie, Klub Przyrodników, Nadleśnictwo Myślibórz i Enea Operator.

Szczegółowe informacje o sposobie rozpatrzenia wszystkich uwag znajdują się w tabeli poniżej:

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
1	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (07.11.2016 r.)	Uwaga do zmienianego załącznika nr 3 (Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń...): <i>Brak 6120, 6210, 7140 i 7210.</i>	Podczas prac terenowych wykonywanych na potrzeby sporządzenia PZO nie odnaleziono w obszarze Natura 2000 siedlisk: 6120, 6210 i 7140, dlatego w załączniku nr 4 do zmienianego zarządzenia, jako cel działań ochronnych wpisano „ <i>Weryfikacja stanu wiedzy o rzeczywistym rozmieszczeniu, pokryciu i istotności siedliska w obszarze Natura 2000</i> ”. Podobnie określono cele dla pominiętego w zgłoszonej uwadze siedliska 91D0, które co prawda zostało zidentyfikowane w tym obszarze ale na niewielkiej powierzchni i kadłubowo wykształcone. Uwzględniając zgłoszoną uwagę, dopisano wyżej wymienione siedliska do tabeli zagrożeń dodając dla siedlisk 6120, 6210 i 7140 zagrożenie „ <i>U - Nieznane zagrożenie lub nacisk – nie określono zagrożeń z powodu nie odnalezienia siedliska w obszarze</i> ”, a dla siedliska 91D0 zagrożenie o treści „ <i>U - Nieznane zagrożenie lub nacisk – nie określono zagrożeń z powodu nie odnalezienia siedliska w obszarze</i> ”, a dla siedliska 91D0 zagrożenie o treści „ <i>U - Nieznane zagrożenie lub nacisk – nie określono zagrożeń z powodu nie odnalezienia siedliska w obszarze</i> w ilości i reprezentatywności, która kwalifikowałaby to siedlisko do uznania za przedmiot ochrony”. Siedlisko 7210 Torfowiska nakredowe (<i>Claditum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis</i>), było i jest nadal ujęte w załączniku nr 3.
2	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (07.11.2016 r.)	Uwaga do zmienianego załącznika nr 5 (Działania ochronne...), adresowana do skójki gruboskorupowej: <i>Brak zaplanowanych działań ochronnych pomimo zidentyfikowanych istniejących zagrożeń.</i>	Ponięważ stan rozpoznania skójki gruboskorupowej w obszarze jest bardzo słaby, w obecnie obowiązującym zarządzeniu, przewidziano dla niej działania z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy, polegające na wyszukiwaniu, inwentaryzacji i ocenie stanowisk w obszarze. W chwili obecnej wiadomo, że siedliskiem skójki na Pojezierzu Myśliborskim jest jezioro Grochacz, jezioro Chłop oraz kanał łączący te jeziora. Ponięważ jeziora te reprezentują siedliska przyrodnicze 3140 i 3150, dla których zaplanowane zostały działania ochronne nr 6 – 10 (obecnie nr 5 – 9), dopisano obecnie do tych działań także skójkę. Siedlisko tego gatunku dopisano także do treści działania nr 6 (obecnie 5).

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
3	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (07.11.2016 r.)	Uwaga do zmienianego załącznika nr 5 (Działania ochronne...), adresowana do lipieniika Loesela: <i>Brak zaplanowanych działań ochronnych pomimo zidentyfikowanych istniejących zagrożeń.</i>	W obecnie obowiązującym zarządzeniu, dla lipieniika przewidziano działanie z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy, polegające na wykonaniu ekspertyzy (opartej na 3-letnich badaniach) dotyczącej wpływu różnych poziomów lustra wody w jeziorze Tchorzyno na stan populacji oraz siedliska lipieniika... Zgodnie z tym działaniem, wyniki przeprowadzonych badań powinny być wykorzystane do ustalenia optymalnego poziomu piętrzenia wody w jeziorze. Uwzględniając zgłoszoną uwagę, dodano do tego działania następujący fragment: <i>„...i zaplanowania, a następnie wdrożenia działań dostosowujących do niego obecny stan wód”</i> . Ponadto, z uwagi na fakt, iż siedliskiem lipieniika w obszarze Pojezierze Mysłiborskie jest mozaika mszystych zbiorowisk <i>Schoenetum nigricantis</i> oraz <i>Caricetum paniceo-lepidocarpae</i> , w płacie siedliska przyrodniczego 7210, dla którego przewidziano działanie nr 4 (obecnie 3), dopisano lipieniika do tego działania.
4	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (07.11.2016 r.)	Uwaga do uzasadnienia, w części dotyczącej sposobu rozpatrzenia uwagi MŚ nr 4: <i>powtórzenie słów „działanie ciągłe”</i> .	Uwaga słuszna, usunięto powtórzenie.
5	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie (24.11.2016 r.)	Uwaga do załącznika nr 5 (Działania ochronne...), do działania nr 17 (obecnie 16) przewidzianego dla siedlisk: 9130, 9160, 91E0 i 91F0: <i>Zapis utrudnia prowadzenie gospodarki leśnej na Pojezierzu Mysłiborskim, z uwagi na bardzo liczne występowanie oczek wodnych, torfowisk o małej powierzchni. Wnosimy o zmianę zapisu: „Kształtowanie stref ekotonowych o szerokości ok. 1-2 wysokości drzewostanu wzdłuż naturalnych zbiorników wodnych, rzek, źródlisk oraz bagien, torfowisk (stanowiących siedliska przyrodnicze) o powierzchni powyżej 0,5 ha, nieużytkowane rebniami zupetnymi”</i> .	Uwagę uwzględniono.
6	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie (24.11.2016 r.)	Uwaga do załącznika nr 5 (Działania ochronne...), do działania nr 18 (obecnie 17) przewidzianego dla siedlisk: 9130, 9160, 91E0 i 91F0: <i>Zapis powoduje utrudnienia w prowadzeniu gospodarki leśnej. Problemem jest sama interpretacja zapisu w zarządzeniu: pozostawiać w lesie martwe drzewa wydzielające się naturalnie (obumierające, wiatrowały, wiatrołomy), a także okazałe stare drzewa tzw. biocenotyczne (dziuplaste, z próchnowiskami, zahubione). Nie każde drzewo martwe, stare i obumierające</i>	Treść kwestionowanego działania zmieniono w następujący sposób: <i>Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji kłóskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub</i>

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
		<p>można pozostawić w lesie, nie wszystkie wiatrowady i wiatrołomy oraz drzewa obumierające. Zapis ten budzi duże kontrowersje.</p> <p>Propozycja zapisu: „Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, zgodnie z zapisami Instrukcji Ochrony Lasu, z wyłączeniem sytuacji kłaskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi.”</p> <p>Wnosimy o usunięcie zapisów:</p> <p>1b - dla odbudowy zasobów martwego drewna podjęto już szereg działań - wyznaczone zostały ekosystemy referencyjne, w cięciach rębnych pozostawia się biogrupy, drzewa biocenotyczne.</p> <p>2 - w ramach prowadzonej gospodarki leśnej nie stosuje się praktyk wrzucania odpadów pozbawionych do mokradła, źródeł i zbiorników.</p> <p>3 - przedmiotami ochrony w obszarze PZO nie są owady.</p> <p>W nadleśnictwach zamiast ostoi ksylobiontów zostały ustanowione ekosystemy referencyjne.</p>	<p><i>bezpieczeństwu ludzi i mienia.</i></p> <p>W odniesieniu do poruszonej w uwadze kwestii ochrony owadów w obszarze Natura 2000 należy wskazać, że ochrona leśnych siedlisk przyrodniczych, jest tożsama z ochroną całego ekosystemu leśnego w miejscu występowania charakterystycznego dla danego typu siedliska zbiorowiska roślinnego, co wynika z faktu, że stan ochrony siedliska jest uzależniony nie tylko od struktury i składu szaty roślinnej, ale także od przebiegu naturalnych procesów, w których uczestniczą inne organizmy, w tym ksylobiontyczne bezkręgowce. Tym samym stan typowych dla danego siedliska gatunków fauny ma istotny wpływ na przebieg naturalnych procesów i jednocześnie na stan całego siedliska. Usuwając w drodze kompromisu wskazaną część działania ochronnego zalecającego zachowanie minimalnej odległości 150 m pomiędzy miejscem składowania drewna a granicami rezerwatów, uznano, że istotnie, w przypadku obszaru Pojezierze Myśliborskie, ustalenie to nie ma większego znaczenia praktycznego, z uwagi na obecność na tym obszarze tylko jednego rezerwatu przyrody (Tchórzyno), w którym chronione są przede wszystkim siedliska wodne i torfowiskowe.</p>
7	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie (24.11.2016 r.)</p>	<p>Uwaga do załącznika 1 zmieniającego załącznik 2 - wniosek o usunięcie zapisów dotyczących zagrożeń istniejących dla siedlisk 9130, 9160, 91E0 i 91F0, związanych z gospodarką leśną, gdyż – zdaniem wnioskodawcy – prowadzona gospodarka leśna nie powoduje tych zagrożeń:</p> <p>9130, 9160, 91E0, 91F0 – zubożenie zasobów martwego drewna;</p> <p>91F0 – protegowanie buka;</p> <p>9160 – eliminacja graba z drzewostanu – propagowanie dębu szypułkowego i buka.</p>	<p>Wskazane zagrożenia (B02.04 i B07) przeniesiono do grupy zagrożeń potencjalnych. Pominięto podczas prac nad planem zadań ochronnych większość płatów siedlisk 9130, 9160, 91E0 i 91F0 uzyskała negatywne oceny (U1, U2) parametru „struktura i funkcja” (zwłaszcza w odniesieniu do wskaźników: h134, h140, h143, h3, h38, h5 oraz h201) i konieczne jest odzwierciedlenie tego stanu w załączniku nr 3 do zarządzenia, w kolumnie dotyczącej zagrożeń istniejących dodano zagrożenie „J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska”.</p>
8	<p>Klub Przyrodników (24.11.2016 r.)</p>	<p>Uwaga ogólna: W świetle uwag zgłaszanych przez Nadleśnictwo Myślibórz oraz RDLP w Szczecinie do poprzedniej wersji PZO pragniemy przypomnieć, że wszystkie zapisy w PZO były efektem często trudnych kompromisów pomiędzy gospodarującymi w chronionych ekosystemach leśnymi, a artykułowanymi przez przyrodników (w tym autorów projektu planu) potrzebami ochronnymi tych siedlisk przyrodniczych. Wnioskowaliśmy o wprowadzenie znaczących zmian w ciężko wypracowanych zapisach kompromisowych, dotąd akceptowanych przez obie strony, nie wydając się uzasadnione jakimiś nowymi okolicznościami.</p>	<p>Uwaga dotyczy uwag zgłoszonych przez Nadleśnictwo Myślibórz i RDLP w Szczecinie do poprzedniej, już nieaktualnej wersji projektu. Sposób rozpatrzenia wówczas zgłoszonych uwag został przedstawiony we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia. Wszystkie uwagi zgłaszane w trakcie konsultacji roboczych lub spotecznych, poddawane są gruntowej analizie obejmującej możliwości ich uwzględnienia i ocenie ich ewentualnego wpływu na przedmioty ochrony. W przypadku dostrzeżenia ryzyka negatywnego wpływu proponowanej zmiany, uwaga jest rozpatrywana nega-</p>

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
		<p>Przypomnieć należy także, że zgodnie z art. 28 ust. 5 zdanie ostatnie ustawy o ochronie przyrody, plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. Ustawodawca przyjął, że plan zadań ochronnych sporządza się na czas określony, a przed upływem tego czasu można go zmienić w okolicznościach określonych ustawą. Intencją takiego zapisu była ochrona trwałości ustanowionego planu. W naszej ocenie, przepis ten uniemożliwia dokonanie zmiany planu zadań ochronnych z innych przyczyn, jak również ujęcie w zarządzeniu zmieniającym zmian wynikających z innych przyczyn. Ewentualnie, dopuszczalną mogłaby być zmiana mająca na celu usunięcie takich wad prawnych aktu prawa miejscowego, które mogłyby prowadzić do jego uchylecia. Niedopuszczalne są jednak inne zmiany. W szczególności, w świetle delegacji ustawowej, niedopuszczalne są zmiany, które osłabiłyby ochronę siedlisk przyrodniczych lub gatunków.</p> <p>Znane nam jest odmienne stanowisko GDOŚ, który w ślad za Departamentem Prawnym MŚ uważa, iż PZO może być zmieniony także z innych powodów, w szczególności może być uchylony przez sąd administracyjny z powodu niezgodności z prawem lub uchylony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Środowiska w trybie nadzoru, z czego ma wynikać, że może być także zmieniony przez RDOŚ, który go wydał. Stanowiska tego nie mogą jednak podzielić. Zacytowane przez nas wyżej przepisy ustawy o ochronie przyrody stanowią <i>lex specialis</i> wobec ogólnych przepisów uprawniających organ właściwy do ustanowienia aktu prawa miejscowego, również do uchylecia tego aktu, wprowadzony właśnie w celu ochrony trwałości raz ustanowionego planu przed zmianami pod wpływem rozmaitych nacisków. Oczywiście, plan może być uchylony z powodu sprzeczności z prawem przez sąd lub przez Prezesa Rady Ministrów - jednak, przesłanką do jego zmiany nie może być tylko rzekoma sprzeczność z prawem, będąca wyłącznie poglądem Departamentu Prawnego Ministerstwa Środowiska, który nie został zweryfikowany ani przez sąd, ani przez Prezesa Rady Ministrów. Zagrożenia uchyleciem PZO przez Prezesa Rady Ministrów nie można uznać za „potrzebę ochrony gatunków i siedlisk”, przede wszystkim ze względu na brak związku z potrzebami ochrony gatunków i siedlisk, zwłaszcza w sytuacjach, w których wątpliwe jest, czy Prezes Rady Ministrów uznałby argumenty prawne Ministra Środowiska i zdecydowałby się na uchylecie aktu.</p>	<p>tywnie lub też dokonywana jest modyfikacja treści ustaleń w sposób kompromisowy ale pozwalający na zabezpieczenie potrzeb ochrony przyrodniczych danego siedliska lub gatunku.</p> <p>W aktualnie procedowanym projekcie zarządzenia, wprowadzone zostały zmiany, które nie powinny prowadzić do pogorszenia stanu ochrony siedlisk przyrodniczych uznanych za przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Pojezierze Mysłiborskie, co tym samym powinno zapewnić zgodność z art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody.</p>

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
9	Klub Przyrodników (24.11.2016)	<p>Proponowane w tych uwagach zmiany PZO dla rozważanego obszaru Natura 2000 znacznie pogorszą reżim ochrony obszaru i z tego powodu są niezgodne z dyspozycją ustawową, zakazującą zmiany planu zadań ochronnych „na niekorzyść przedmiotów ochrony”.</p> <p>Uwaga do zagrożeń i działań związanych z martwym drewnem: <i>kluczowym problemem w najcenniejszych siedliskach leśnych SOO Pojezierze Myśliborskie stwierdzonym podczas weryfikacji terenowej stanu płatów był fakt zubożenia zasobów martwego drewna (zagrożenie B02.04). To właśnie ten parametr znacznie zaniżał oceny stanu zachowania badanych płatów, nawet w przypadku najbogatszych gatunkowo grądów i lasów łęgowych o dojrzałym drzewostanie. W świetle badań przeprowadzonych w ostoi deficyt starych drzew i drzewostanów w siedliskach 91F0, 9130 i 91F0 jest więc faktem, a nie tylko zagrożeniem potencjalnym. W warunkach gospodarki leśnej, która obejmuje niemal wszystkie płaty tych siedlisk w tym obszarze Natura 2000, buki i dęby są zwykle wycinane w wieku co najwyżej 120-140 lat; tymczasem z literatury wynika, że dopiero 150-170 - letnie drzewa gwarantują odpowiednią obfitość i jakość mikrosiedlisk dla związanej z lasem różnorodności biologicznej!</i></p> <p>Działania ochronne przyjęte w PZO w związku z tym kluczowym zagrożeniem to m.in.: „Pozostawianie podczas wszystkich ciągów rębnych - strefy ekotonowej o szerokości odpowiadającej ok. 1-2 wysokościom drzewostanów (buczyn i grądów) wzdłuż jezior; krawędzi łągów i lasów bagiennych oraz strumieni;</p> <p>- strefy ekotonowej w buczynach i grądach wokół oczek wodnych, torfowisk i źródlisk, będących siedliskami przyrodniczymi lub siedliskami zwierząt - przedmiotów ochrony.”</p> <p>Jednak w drugim wyszczególnieniu nonsensowne jest ograniczenie pozostawiania strefy ekotonowej w buczynach i grądach do „...oczek wodnych, torfowisk i źródlisk, będących siedliskami przyrodniczymi lub siedliskami zwierząt - przedmiotów ochrony.” gdyż w ostoi PLH320014 Pojezierze Myśliborskie nie stwierdzono zwierząt będących przedmiotami ochrony i równocześnie zasiedlających „oczka wodne, torfowiska i źródliska”. Zapis w takim kształcie jest więc w dużym stopniu iluzoryczny, przez co niezgodny z metodyką przygotowania Planów Zadań Ochronnych. Proponu-</p>	<p>Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie jest świadom, iż główną przyczyną złych ocen stanu siedlisk 9130, 9160 i 91F0 są zachodzące w wielu płatach niekorzystne zmiany, co znajduje swoje odzwierciedlenie w ocenie wskaźnikowej. Po rozpatrzeniu wszystkich uwag, jakie wpłynęły na etapie konsultacji społecznych, dodano zagrożenie „J03.01 – zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska” i jednocześnie przeniesiono do kolumny „zagrożenia potencjalne” zagrożenia takie, jak: B02.04 i B07.</p> <p>Po przeanalizowaniu wszystkich uwag, jakie wpłynęły w odniesieniu do wskazanych działań ochronnych, przyjęto jako ostateczne, rozwiązanie, następującą treść działania nr 16:</p> <p><i>Kształtowanie stref ekotonowych o szerokości ok. 1-2 wysokości drzewostanu wzdłuż naturalnych zbiorników wodnych, rzek, źródlisk oraz bagien, torfowisk (stanowiących siedliska przyrodnicze) o powierzchni powyżej 0,5 ha, nieużytkowane rębniami zupełnymi.</i></p>

¹ Brunet J., Fritz O., Richmau G. 2010. Biodiversity in European beech forests - a review with recommendations for sustainable forest management. Ecological Bulletins 53: 77-94.
 MonningCh., Muller J. 2009. Critical forest age thresholds for the diversity of lichens, molluscs and birds in beech (*Fagus sylvatica* L) dominated forests. Ecological Indicators 9: 922-932.

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
10	Klub Przyrodników (24.11.2016 r.)	<p>jęmy ograniczyć zapis do części pierwszej „Pozostawianie podczas wszystkich cięć rębnych strefy ekotonowej w buczynach i grądach wokół oczek wodnych, torfowisk i źródełsk będących siedliskami przyrodniczymi.”, a usunięcie nonsensownego fragmentu: „...lub siedliskami zwierzęt - przedmiotów ochrony.” Zakładamy oczywiście otwartą formę zapisu dotyczącego „siedlisk przyrodniczych” sensu lato, nie ograniczającego ich do siedlisk chronionych dyrektywą siedliskową, wystawianych w Jej I złączniku, jako ważnych dla Wspólnoty.</p> <p>Takie działania wydaje się zdrowym kompromisem pomiędzy potrzebami przyrodniczymi ekosystemów a gospodarką leśną, szczególnie biorąc pod uwagę fakt, że drzewa okrąjkowe (w strefach ekotonowych) nie wykazują tak dobrych cech technicznych, jak te w środku zwanego drzewostanu, więc nawet z technicznego punktu widzenia trudno sobie wyobrazić lepsze miejsce pozostawiania wiekowych przestojów.</p>	
		<p>Uwaga do działania ochronnego nr 17: W działaniu ochronnym 17 należy także przededagować punkty 3 oraz 4, gdyż zastosowane w nich formy są nieprecyzyjne, przez co niezgodne z metodyką sporządzania PZO: "Zaleca się zostawić w lesie odpady pozrębowe..." (punkt 3) oraz "Unikać składowania i przetrzymywania ściętego drewna..." (punkt 4). Tak sformułowane zapisy nie brzmią jak jednoznaczne działania, a raczej rodzaj wskazówek, zaleceń. Proponujemy formę jednoznaczną: „Pozostawianie w lesie odpadów pozrębowych...” (punkt 3) oraz „Składowanie i przetrzymywanie ściętego drewna przeznaczanego do wywózki poza okresem różki owadów (od 31 sierpnia do 15 maja)...” (punkt 4). Obie ww. formy działania 17 są niezmiernie ważne dla umożliwienia właściwego funkcjonowania wielu gatunkom siedlisk 9130, 9160, i 91F0, w tym w szczególności entomofaunie. Działania nie mogą więc być formułowane nieprecyzyjnie, z dopuszczeniem uznaniowego ich interpretowania. Zachowanie nieprecyzyjnych sformułowań w działaniach ochronnych uniemożliwi także późniejszy skuteczny monitoring ich rzeczywistego wykonania oraz efektów podjętych działań.</p>	<p>Po przeanalizowaniu wszystkich uwag, jakie wpłynęły w tym temacie, zmodyfikowano treść wskazanego działania ochronnego w następujący sposób:</p> <p><i>Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych⁴⁾ w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji kłeszkowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.</i></p> <p>Jednocześnie, w celu wyeliminowania niejasności interpretacyjnych, w przypisie dodano wyjaśnienie dotyczące drzew biocenotycznych o następującej treści pochodzącej z Instrukcji Ochrony Lasu: <i>Pod pojęciem drzewa biocenotyczne rozumie się:</i></p> <p>a) żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe (ze zgnilizną), drzewa z owocnikami grzybów, z koroną częściowo (powyżej 1/3) obumarłą (martwe konary i gałęzie w koronie);</p> <p>b) drzewa dziuplaste;</p> <p>c) drzewa o nietypowym pokroju, w tym drzewa pozbawione korony na skutek złamania oraz wywroty;</p> <p>d) drzewa z nietypowymi formami morfologicznymi np. kory, gałęzi;</p> <p>e) drzewa rodzimych gatunków biocenotycznych poprawiające bazę żerową zwierzęcy, nektarodajne, urozmaicające krajobraz, takie, jak: jabloń, grusza, czereśnia, śliwa dłyca i inne;</p>

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
11	Klub Przyrod- ników (24.11.2016 r.)	<p>Uwaga do działań dedykowanych siedlisku 9160: W działaniach ochronnych nie zaplanowano żadnego działania dedykowanego strictly zapobieganiu zagrożeniu B07 „Eliminowanie graba z drzewostanu - przygotowanie dębu szypułkowego i buka”, choć jest to zagrożenie istniejące, a nie potencjalne, co jednoznacznie udowodniono w ramach monitoringu stanu siedlisk lesnych przed przygotowaniem PZO PLH320014 Pojezierze Mysłiborskie (dostępnego na PIK).</p>	<p>f) drzewa z gniazdami ptaków, o średnicy gniazd powyżej 25 cm; g) przestoje: drzewa i grupy drzew pozostawione na następną kolej rębę lub do ich naturalnej śmierci i rozkładu; h) drzewa będące siedliskiem chronionych i zagrożonych gatunków grzybów, roślin i zwierząt; i) drzewa wybitnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew na tym terenie.</p> <p>Uwagi nie uwzględniono. Po weryfikacji dotychczasowej treści załącznika nr 3 ustalono, iż pierwotnie wskazane zagrożenie B07 nie jest zagrożeniem istniejącym tylko potencjalnym.</p>
12	Klub Przyrod- ników (24.11.2016 r.)	<p>Uwaga do załącznika nr 2 zmieniającego załącznik nr 5 (Działania ochronne...): Starania o odbudowę zasobów martwego drewna, drzew starych i mikrosiedlisk nadrzewnych w lesnych siedliskach przyrodniczych PLH320014 Pojezierze Mysłiborskie wymagają wzmocnienia. W szczególności, niezależnie od wyznaczenia powierzchni referencyjnych (działanie 18) i pozostawiania drzew biocenotycznych (działanie 17), zestawy działań ochronnych dla siedlisk 9130, 9160, 91E0 i 91F0 należy poszerzyć o pozostawianie, podczas ewentualnego użytkowania rębego drzewostanów, nienaruszonych biogrup stanowiących co najmniej 5% pierwotnego drzewostanu, pozostających na kolejne pokolenie drzewostanu i docelowo do naturalnej śmierci. Tylko w ten sposób można rzeczywiście doprowadzić do wzrostu „nasyceń” drzewostanów drzewami starymi, a pośrednio - wytwarzającymi się licznie na takich drzewach mikrosiedliskami dla lesnej różnorodności biologicznej i grubymi martwymi drzewami. Nadmienić tu należy, że RDLP Szczecin na użytek posiadanego certyfikatu FSC twierdzi, że praktykę pozostawiania takich biogrup we wszystkich rębniach (także złożonych) już stosuje, (wspomina o niej także w uwagach do poprzedniej wersji projektu PZO) proponowany zapis nawiązuje więc do tej - już deklarowanej - praktyki, jest jednak potrzebny, by zagwarantować pewność prawną jej stosowania.</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p>
13	Klub Przyrod- ników	<p>Uwaga do załącznika nr 2 zmieniającego załącznik nr 5 (Działania ochronne...): W działaniach ochronnych, działania fakultatywne w gospodarstwie rolnym należy określać przez konkretne wskazanie warunków ich wykonywania, bez wykorzystania zwrotu „Użytkowanie zgodnie z</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono.</p>

L.p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
	(24.11.2016 r.)	wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowego, lub rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedliska", gdyż skutkowałyby on uzależnieniem rzeczywistej treści normy określonej w PZO od treści dokumentu ustanowionego przez inny podmiot (wymogów pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego), co jest bezprawnym delegowaniem delegacji ustawowej. W tej sprawie proszę zwrócić uwagę np. na wyrok WSA II SA/Kr 1161/12 - zgodnie ze (słusznym) stanowiskiem Sądu w podobnej sprawie niedopuszczalna jest sytuacja, w której organ prawotwórczy ustanawia tylko "częściowo" akt prawa, upoważniając zarazem inne organy do "doprecyzowania" treści tego planu.	
14	Nadleśnictwo Myslibórz (25.11.2016 r.)	Uwaga do załącznika nr 5 (Działania ochronne...), do działania nr 17 (obecnie 16) przewidzianego dla siedlisk: 9130, 9160, 91E0 i 91F0: Zapis utrudnia prowadzenie gospodarki leśnej na Pojezierzu Mysliborskim, z uwagi na bardzo liczne występowanie oczek wodnych, torfowisk o małej powierzchni. Wnosimy o zmianę zapisu: „Kształtowanie stref ekotonowych o szerokości ok. 1-2 wysokości drzewostanu wzdłuż naturalnych zbiorników wodnych, rzek, źródlisk oraz bagien, torfowisk (stanowiących siedliska przyrodnicze) o powierzchni powyżej 0,5 ha, nieużytkowane rębniami zupełnymi”.	Sposób rozpatrzenia uwagi jak w poz. 5 (przy analogicznie brzmiącej uwadze RDLP w Szczecinie).
15	Nadleśnictwo Myslibórz (25.11.2016 r.)	Uwaga do załącznika nr 5 (Działania ochronne...), do działania nr 18 (obecnie 17) przewidzianego dla siedlisk: 9130, 9160, 91E0 i 91F0: Zapis powoduje utrudnienia w prowadzeniu gospodarki leśnej. Problemem jest sama interpretacja zapisu w zarządzaniu: pozostawiać w lesie martwe drzewa wydzielające się naturalnie (obumierające, wiatrowały, wiatrołomy), a także okazałe stare drzewa tzw. biocenotyczne (dziuplaste, z próchnowiskami, zahubione). Nie każde drzewo martwe, stare i obumierające można pozostawić w lesie, nie wszystkie wiatrowały i wiatrołomy oraz drzewa obumierające. Zapis ten budzi duże kontrowersje. Propozycja zapisu: „Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, zgodnie z zapisami Instrukcji Ochrony Lasu, z wyłączeniem sytuacji kłaskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi.” Wnosimy o usunięcie zapisów: Ib - dla odbudowy zasobów martwego drewna podjęto już szereg działań - wyznaczone zostały ekosystemy referencyjne, w cięciach rębnych pozostawia się biogrupy, drzewa biocenotyczne.	Sposób rozpatrzenia uwagi jak w poz. 6 (przy analogicznie brzmiącej uwadze RDLP w Szczecinie).

L-p.	Podmiot zgłaszający (data wpływu)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia uwagi
16	Nadleśnictwo Myslibórz (25.11.2016 r.)	2 - w ramach prowadzonej gospodarki leśnej nie stosuje się praktyk wrzucania odpadów porzecznych do mokradet, źródlisk i zbiorników. 3 - przedmiotami ochrony w obszarze PZO nie są owady. W nadleśnictwach zamiast ostoi ksylobiontów zostały ustanowione ekosystemy referencyjne. Uwaga do załącznika 1 zmieniającego załącznik 2 - wniosek o usunięcie zapisów dotyczących zagrożeń istniejących dla siedlisk 9130, 9160, 91E0 i 91F0, związanych z gospodarką leśną, gdyż – zdaniem wnioskodawcy – prowadzona gospodarka leśna nie powoduje tych zagrożeń. 9130, 9160, 91E0, 91F0 – zubożenie zasobów martwego drewna; 91F0 – protegowanie buka; 9160 – eliminacja graba z drzewostanu – propagowanie dębu szypułkowego i buka.	Sposób rozpatrzenia uwagi jak w poz. 7 (przy analogicznie brzmiącej uwadze RDLP w Szczecinie).
17	Enea Operator (30.11.2016 r.)	Informacja o braku uwag.	Brak konieczności wprowadzania zmian.

Projekt zarządzenia uzyskał pozytywną opinię Regionalnej Rady Ochrony Przyrody podczas powiedzenia w dniu 30 czerwca 2016 r.

Projekt zarządzenia został uzgodniony, zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 i 1960) z Wojewodą Zachodniopomorskim, pismem z dnia 7 lutego 2017 r., znak P-1.0522.9.2017.KD.

2017-02-08